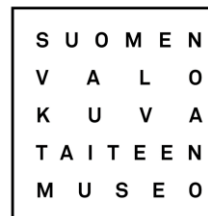

VALOKUVANÄYTTELYYN ANATOMIAA

Valokuvataiteen museon kokoelmanäyttelyiden prosessi,
esimerkkeinä näyttelyt *Kesytön ysäri* (2024) ja *Hilja Raviniemi –
Sinisen kosketus* (2023)

Kokoelma-amanuenssit Max Fritze ja Leena Sipponen

Kuva-arkistokurssi 1.10.2024

IDEA KOKOELMANÄYTTELYSTÄ

- Erilaiset kokoelmanäyttelyt, hiukan erilaiset prosessit
- Omista kokoelmista voidaan koota:
 - Yhden valokuvaajan näyttely
 - Näyttely jonkin teeman ympärille
 - Täydentävä osio muussa kuin kokoelmanäyttelyssä

Kuva: Virve Laustela / SVM

IDEA KOKOELMANÄYTTELYSTÄ

- Ideoita syntyy päivittäisessä kokoelmatyössä
- Keskustelu näyttelytiimin kanssa säännöllisissä kokouksissa
 - Miten idea sopii näyttelystrategiaan?
 - Miten idea sopii näyttelyohjelmistoon?
 - Sopisiko idea useamman tekijän teemanäyttelyyn?
 - Edesauttaisiko näyttelyn tekeminen kokoelmanhallintaa?
 - Syntyisikö näyttely esim. kokoelmaselvityksen ”oheistuotteena”?

Kuva: Virve Laustela / SVM

- Kokoelmatiimistä yksi vastuuhenkilö, joka ryhtyy projektin vetäjäksi kokoelmatyön osalta
- Riippumatta kokoelmanäyttelyn tyypistä vastuuhenkilö huolehtii seuraavista tehtävistä:
 - Näyttelyyn valittavien kokoelmaobjektien luettelointi tai luetteloititietojen täydentäminen
 - Valittavien objektien hallinnointi sekä fyysisesti että tietokannassa
 - Erillisen teosvalintalistan teko ja päivittäminen
 - Yhteistyö konservaattorien ja museomestarin kanssa
 - Yhteistyö näyttelytiimistä valitun tuottajan kanssa

JO ALKUVAIHEESSA HUOMIOITAVAA

- Esille originaaliaineistoa vai reproduktioita?
 - Konservointitarve
 - Kehystys, paspistus
 - Laadukas digitointi
 - Laadukas tulostus
- Originaalivalokuvia voi pitää esillä vain 3 kk
 - Näyttelyn kesto
 - Näyttelyn olosuhteet
 - Mahdolliset vaihtokuvat, jos pidempi näyttely

Hilja Raviniemi: Summer Grass, n. 1965. SVM D1992:51/4

Kesytön ysäri vs. Hilja Raviniemi

- Kesytön ysäri: yhden aikakauden ympärille koottu, muutamasta teemasta koostuva usean valokuvaajan näyttely
- Hilja Raviniemi: yhden valokuvaajan tuotantoa esittelevä näyttely
- Pohjatyöt:
 - Ison näyttelyn tapauksessa jo 1-3 vuotta ennen avajaisia, riippuen tutkimuksen ja ulkopuolisten yhteistyökumppanien määrästä
 - Pienempi näyttely voi syntyä nopeastikin
- Ysäri edellytti isompaa porukkaa tekemään tutkimuksellista pohjatyötä ja kuratointia, Raviniemen ideoi ja kuratoi yksi amanuenssi
- Näyttelyä voi konseptoida isompi joukko museon muistakin tiimeistä
 - Yleisötyö, näyttelytiimi, viestintä

AIHEESEEN PEREHTYMINEN

- Relevantin lähdemateriaalin kartoitus
- Lukupiirit
- Projektihylly museon kirjastoon (tutkimuskirjallisuutta, lehtiä, valokuvakirjoja)
- Asiantuntijahaastattelut
- Tietokantahaut
 - Kiinnostavan aineiston kokoaminen ”koriin”
 - Aiheeseen syventyminen hyvä mahdollisuus ehostaa luettelointeja

Kuva: Virve Laustela / SVM

ALOITUS JA VIESTINTÄ MUSEON SISÄLLÄ

- **Starttikokous** noin 6 kk ennen avajaisia, tai aiemmin
- Kutsutaan museolta laaja edustus, kokouksen aiheina:
 - Mikä näyttely, kuka vetää, yhteistyötahot
 - Näyttelyn ydinviesti
 - Taustatutkimus
 - Kohderyhmä
 - Yleisötyön ohjelmisto
 - Viestintä
 - Näyttelyn jatko? Kiertonäyttelymahdollisuus
 - Huom! Aineiston lepoaika

Henkilökunnan kokous Osuusliike Elannon myymälässä 1960.
Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kokoelma.
SVM D1974:33/9306A

HILJA RAVINIEMI

1915–1973

Nimetön, 1960-luku

Utan titel, 1960-talet

Untitled, 1960s

muotokuvakuvasto alkuperäisestä kopioeläinvalokuvasta | Mäkitahrikki
av ett silvvergelatinstyck | inkjet print of an original gelatin silver print
Suomen valokuvataiteen museo | Finlands fotografiska museum |
The Finnish Museum of Photography | D10997.301841

HANNELE RANTALA

Nokkahauki, 2021

Näbbgädda

Garfish

pigmentvalokuvasto | pigmenttryck | pigment ink print
TateLjan kuvalla | Med behågen tillstånd av konstnären |
Courtesy of the Artist

Kopio Hilja
Raviniemen teoksesta
Ateneumissa. Kuva:
Virve Laustela

KURATOINTI

- Raviniemi: yksi amanuenssi, joka konsultoi kollegoitaan
- Ysäri näyttelyssä tehtiin 3 hengen kokoelmatiimin voimin
- Valittujen teemojen jako kuraattorien kesken
 - Haut tietokantaan, esivalinnat esiteltiin myös muille näyttelytiimiläisille
- Ysäri ja Raviniemen kuratointi aloitettiin noin vuosi ennen avajaisia. Piktorialismi n. 2,5 vuotta ennen avajaisia.
- Kaikki näyttelyiden kuvat alkuperäisiä valokuvateoksia, jotka vaativat konservاتورin tarkastuksen

Kuva: Virve Laustela / SVM

TILASUUNNITELMA

- Kuratointivaiheessa teoksia mietitään myös suhteessa näyttelytilaan
- Näyttelytilasta pohjapiirros, pienoismalli ja/tai 3D-malli
 - Ilmainen SketchUp-sovellus, johon teoskuvien sijoittelua on helppo suunnitella oikeassa skaalassa
 - Mietittävä siirrettävien seinäkkeiden paikat, vitriinit ja jalustat
 - AV-tarpeiden kartoitus hyvissä ajoin
 - Projisoinnit, näytöt -> niiden hankinta ja sijoittelu tilassa
 - AV-tuotannot -> sovittava kuka toteuttaa

KONSERVAATTORIN / MUSEOMESTARIN KANSSA LÄPI KÄYTTÄVIÄ ASIOITA

- Valittujen objektien kunto
 - Ripustussuunnitelma (kehystys- ja paspistustarve)
 - Aikataulu
 - Kuljetukset
 - Erityisvaatimukset
-
- Projektin vetäjä toimittaa valmiin teoslistan konservattoreille vähintään 6 kk ennen ripustusta

Hilja Raviniemi: Lehtiä, n. 1972
SVM D1997:30/833

Henrik Duncker & Yrjö Tuunanen:
Heikki "Veve" Hynnälä, sarjasta
Viljelijän sopimus; Hay on the
Highway, 1991–1993 / Suomen
valokuvataiteen museon
kokoelma.

Jouko Lehtola, sarjasta Nuoret
sankarit, 1995–1996 / Suomen
valokuvataiteen museon
kokoelma

Juha Metso: Debatti hullusta
lehmästä ei ole turhaa, sarjasta
The Life of Albert, 1996 / Suomen
valokuvataiteen museon
kokoelma.

Petter Bülow, Juha Saari, Touko
Yrttimaa: Länsimainen realismi,
sarjasta M – kaupunki etsii
manipuloijaa, 1990 / Suomen
valokuvataiteen museon

Photography), 1993 / Suomen
valokuvataiteen museon
kokoelma.

Juha Allan Ekholm: Jon
synttärit, sarjasta Kesä
haave, 1999 / Suomen
valokuvataiteen museo.
kokoelma.

VIESTINNÄN KANSSA SOVITTAVIA ASIOITA

- Aikataulu, milloin tiedotusteksti ja –
kuvat oltava valmiina
- Tiedote lähtee noin kuukautta ennen
avajaisia
- Viestintää varten kuraattorit valitsevat
avainkuvat

GRAAFIKON VALINTA JA TEHTÄVÄT

- SVM käyttää freelance-graafikoita
- Viimeistään 6 kk ennen avajaisia tarjouspyynnöt
- Tehtävät:
 - Graafinen ilme (tekstien visuaalinen ilme, mahdollinen logo, seinävärit, viestintämateriaalit)
- Huomioi: Graafikkojen tavoite on usein tyylikkyys, ei saavutettavuus. Fonttikokojen kanssa oltava tarkkana.

Kuraattorit kirjoittivat näyttelytekstit:

- Introteksti
 - Tiivistää näyttelyn idean
- Teematekstit
 - Avaavat näyttelyn teemoja
- Laajennetut teoskyllit
 - Teoksesta tai teoskokonaisuudesta detaljoidumpaa tietoa + teostiedot
- Teoskyllit
 - Teoksen nimi, teoskokonaisuuden nimi, valokuvaajan nimi ja elinvuodet, kuvausvuosi, tekniikka/materiaali, mahdollinen kokoelma, diaarinumero
- Krediitit
 - Näyttelyn tekijät

- **Ideaalitilanteessa valmiina jo pari kuukautta ennen avajaisia**
 - Oikoluku kollegoilla
 - Käännökset
 - Aineistot ajoissa graafikolle
 - Taittojen oikoluku

*Kemistin kädet (Hilja Raviniemi) / Hands of
a Chemist (Hilja Raviniemi) / Kemisthänder
(Hilja Raviniemi)*

1938

Eero Raviniemi

Hopeagelatiinivedos / Gelatinsilverfotografi
Silver gelatin print

Suomen valokuvataiteen museo / Finlands
fotografiska museum / The Finnish Museum
of Photography D1997:30/1

Hilja

Tone

Hilja Raviniemi (es. Siivänen, 1915–1972) omisti elämänsä valokuvataiteelle aikana, jolloin se oli Suomessa vielä pienimuotoinen ilmiö. Valokuvataiteen näyttämöitä olivat kameraseurojen kotimaiset ja kansainväliset näyttelyt. Ulkomaisista näyttelyistä saapuneet ”mr. Hilja Raviniemelle” osoitetut kirjeet paljastavat, että olennaisesti valokuvaaja oli mies: Kovalla työllä ”Hilja” nousi kameraseurojen mielisen maailman huipulle. Hänestä tuli ensimmäisenä naisena Suomen kameraseurojen liiton puheenjohtaja ja hänelle myönnettiin kansainvälinen honEFIAP-arvonimi, jota sai kantaa samanaikaisesti vain pieni joukko valokuvaajia koko maailmassa.

Perinteisemmän varhaisuotantonsa jälkeen Raviniemi tutki etenkin 1960-luvulla pimeän tarjoamia ehjättömiä luomis mahdollisuuksia. Hänen tunnistettava, aikansa jyrkän mustavalkoisesta valokuvataiteesta erottunut sininen kautensa aikoi vuosikymmenen loppupuolella. Raviniemi, joka oli ammatiltaan kemisti, oli kekseliäs pimeätaitelija. Sinisävytettyjen vedosten lisäksi hän teki muun muassa eri menetelmin täysin abstrakteja valokuvateoksia. Työnsä Helsingin yliopiston kuvataiteen laboranttina mahdollisti myös tiettävästi Suomen ensimmäiset taiteelliset röntgenkuvat. Raviniemen aadat säilyneet röntgenteokset muodostavat poikkeuksellisen kokonaisuuden suomalaisen valokuvataiteen historiassa. Hiottujen näyttelyvedosten rinnalle näyttelyssä nousevat Raviniemen uteliaasta ja huumorintajuisesta persoonallisuudesta kielivät kokeilut sekä kummalliset kissakuvat.

Hiljan aviomies, kemisti Eero Raviniemi (1911–1990) oli myös ansioitunut valokuvaaja ja värivalokuvauksen uranuurtaja Suomessa. Eeron kuoleman jälkeen Raviniemen valokuvakokoelma lahjoitettiin Suomen valokuvataiteen museolle.

PAINATETTAVAT / TULOSETTAVAT AINEISTOT

- Tekstitapetit ja –kyllit
- Reproduktiot
 - Huomioitava tekijänoikeudet!
- Näyttelytilassa selailtavat painotuotteet/tulosteet
- Tarjouspyynnöt painotaloista heti, kun tiedetään määrät ja koot
 - Painotalojen toimitusajat voivat olla pitkät
 - Koetulostuksille tärkeää jättää aikaa

VALMIIN NÄYTTelyn DOKUMENTOINTI

- Näyttely valokuvataan
- Kirjalliset dokumentit arkistoidaan
- Objektien näyttelykäyttö kirjataan tietokantaan

AVAJAISSET!

KIITOS!